

מדריך תיוג – מונחים רפואיים

רפי כהן
מאי 2010

המדריך הזה מסביר כיצד לתייג מונחים רפואיים בתוך טקסט חופשי. המטרה היא לקבל תיוג עקבי בין מתייגים שונים (הסכמה גבוה).

מונחים יתווגו על ידי צמדי סמלים ([[מונח]]), הקבצים מגיעים עם תיוג אוטומטי ראשוני המסומן ב [[-]] שנועד לסייע לזהות את המונחים הרפואיים במהירות. מומלץ לפתוח את הקבצים ב wordpad או תוכנת עריכה התומכת בעריכה מימין לשמאל (אחרת סדר המשפט נוטה להתבלבל).

מונח רפואי הוא זה המתאר:

1. איבר / מערכת בגוף

"\$נורטרנסמיטר\$" / "\$הבטן\$" / "\$בלוטת התריס\$" / "\$דרכי הנשימה\$"

2. סימפטום

"(עלייה בחום)" / "(פסיכוזת)" / "(אפילפסיה)" / "(שחלות פוליציסטיית)" / "(תת פעילות)" / "(כאבים בבטן ימין תחתונה)"

3. תרופה או חומר כימי

"(סרוקסאט)" / "(מולטי ויטמינים)" / "(גלולות)"

4. פעולה רפואית

"<<פסיכותרפיה>>" / "<<אולטרסאונד>>" / "<<כריתת קיבה>>"

5. תהליך, יישות, מקצוע רפואי

"#נורולוג#", "#הריון#", "#עובר#")

נסמן את סוג הביטוי בעזרת סימנים כפולים (\$-\$), ((-)), {{-}}, <<->, ##-##.

בקורפוס זה נתייג tokens (מילה כולל תחיליות וסופיות) ו multi word tokens (ביטויים עד 4 מילים לא כולל סימני פיסוק או מילות קישור ניתנות להשמטה) בטקסט רפואי. יש להתעלם מרשימות בדיקות ארוכות בשפה האנגלית.

במידה ויש ביטוי מורכב שאינכם בטוחים כיצד לתייג – תייגו את החלקים שלו:

ייתכנו סיבוכי (דימום), (זיהום), וקשיים ספציפיים לניתוח של (קושי נשימתי) עקב <<הסרת חלק מהריאה>>.

במשפט לעיל יש תיאור של סיבוכים, במידה והיה כתוב רק "סיבוכי דימום" היה הגיוני לתייג זאת כמושג, היות והמשפט מורכב נתייג "דימום" ו"זיהום" בנפרד, את "סיבוכי" לא נתייג כלל (כי אין לו משמעות בפני עצמו).

דוגמא 1

הטקסט ניתן עם סימון התחלתי לביטויים הנראים (לפי ניתוח אוטומטי) כמועמדים טובים:

אני נוטלת [סרוקסט] מזה 3 חודשים האם ניתן לקחת סמים כמו אקסטזי או [MDMA] מהן הסכנות הכרוכות בכך ?

התשובה היא שאסור לשלב בין השניים, וככלל, לא מומלצת נטילת אקסטזי כלל : אקסטזי או בשמו המלא [MDMA] - [Methylenedioxyamphetamine] - הוא [סם] בעל השפעה גם הלוצינטורית - פסיכדלית וגם ממריצה . הוא פועל על [המוח] דרך השפעה על [הנוירורנסמיטר] [סרוטונין] .

בדוגמא זאת יש לסמן את שמות החומרים והתרופות (סרוקסט, אקסטזי, MDMA ו Methylenedioxyamphetamine) ב {{-}}. את התיוג למילה "סם" יש למחוק. "מוח" ו"הנוירורנסמיטר סרוטונין" יסומנו ב \$\$\$.

התיוג המלא הוא:

אני נוטלת {סרוקסט} מזה 3 חודשים האם ניתן לקחת סמים כמו {אקסטזי} או {MDMA} מהן הסכנות הכרוכות בכך ?

התשובה היא שאסור לשלב בין השניים, וככלל, לא מומלצת נטילת {אקסטזי} כלל : {אקסטזי} או בשמו המלא {Methylenedioxyamphetamine} - {MDMA} - הוא סם בעל השפעה גם הלוצינטורית - פסיכדלית וגם ממריצה . הוא פועל על \$\$\$המוח\$\$\$ דרך השפעה על \$\$\$הנוירורנסמיטר סרוטונין\$\$\$.

דוגמא 2

סכנות נוספות בנטילת [אקסטזי] הן [הפרעות קצב], [עליה בחום הגוף], [פרכוסים], [אי ספיקת כליות] חדה, תסמונת של [פירוק שרירים] [רבודמיוליזיס] .

שימו לב – תיוג של המילה "שרירים" בלבד בדוגמא לעיל אינו נכון (תיוג של "תסמונת של פירוק שרירים" הוא גם לא נכון). תיוג של "אי ספיקת כליות חדה" אינו מתאים גם כן ("חדה" הוא מתמיר של "אי ספיקת כליות" ולא חלק מהביטוי האטומי).

סכנות נוספות בנטילת {אקסטזי} הן {הפרעות קצב}, {עליה בחום הגוף}, {פרכוסים}, {אי ספיקת כליות} חדה, תסמונת של {פירוק שרירים} {רבודמיוליזיס} .

דוגמא 3

בנוסף אני יודעת שדודה של בעלי לקתה בפאראנויה כאשר הייתה [בהריון] ואף אושפזה בבית חולים פסיכיאטרי . ראשית, טרם בודדו הגנים [לדיכאון] [ווסכיזופרניה]; [שנית], לא די בנטיה תורשתית על מנת שתפתח [מחלה] פסיכיאטרית.

במקרה זה יש להוסיף תיוג ל"((פאראנויה))", אין צורך לתייג "בית חולים פסיכיאטרי". צריך להרחיב את התיוג של שתי המילים האחרונות להיות "((מחלה פסיכיאטרית))". יש להוריד את התיוג של "שנית" ("שנית" במקרה זה היא מילת חיבור ולא שם עצם שהוא שם של מחלה). בנוסף, יש לסמן את "##נטיה תורשתית##" כמושג.

בנוסף אני יודעת שדודה של בעלי לקתה (בפאראנויה) כאשר הייתה ##בהריון## ואף אושפזה בבית חולים פסיכיאטרי .
ראשית , טרם בודדו הגנים (לדיכאון) (וסכיזופרניה) ; שנית , לא די ##בנטיה תורשתית## על מנת שתתפתח (מחלה פסיכיאטרית) .

דוגמא 4

אופיינתי כסובלת [[מדלקת]] [[גרון]] חיידיקית כרונית לאחר שחליתי ארבע פעמים בארבעה חודשים רצופים .

יש לסמן את "דלקת גרון חיידיקית" כמונח אחד.

אופיינתי כסובלת {{מדלקת גרון חיידיקית}} כרונית לאחר שחליתי ארבע פעמים בארבעה חודשים רצופים .

דוגמא 5

<<בבדיקת אולטרסאונד>> שגרתית (ראשונה) ##להריון## התגלתה (ציסטה) \$\$\$בשחלה\$\$\$ בגודל של 6 סמ .

במשפט לעיל "ציסטה" מסומנת כסימפטום ו"שחלה" כאיזור אנטומי.

דוגמא 6

[[צהבת]] נראית [[לעין]] בדרך כלל כאשר רמת [[הבילירובין]] בנסיוב עולה מעל 2 .

"לעין" הוא כמובן חלק מהביטוי "נראית לעין" ואין לו קשר למושג האנטומי. התיוג הנכון הוא:

((צהבת)) נראית לעין דרך כלל כאשר רמת {{הבילירובין}} בנסיוב עולה מעל 2 .

דוגמא 7

[[הלבלב]] היא [[בלוטה]] הממוקמת [[בבטן]] ויש לה תפקידים רבים הן בייצור אנזימים המסייעים [[בעיכול]] והן בייצור הורמונים האחראים על [[חילוף החומרים]] של [[הסוכר]] בגוף , לדוגמה , [[אינסולין]] .
[[דלקת הלבלב]] ([[pancreatitis]]) היא [[מחלה]] דלקתית של [[הלבלב]] שעשויה להיגרם על ידי מגוון גורמים , כמו אבנים [[בכיס מרה]] , צריכת [[אלכוהול]] מוגזמת , רמה גבוהה במיוחד של שומנים [[מסוג]] טריגליצרידים , תרופות שונות כמו תיאזידים ו - DDI , ועוד .
התסמינים העיקריים של [[דלקת הלבלב]] כוללים כאב [[בטן]] בצורת [[חגורה]] , בחילה [[והקאה]] , חום , חולשה וחוסר תיאבון .
הטיפול העיקרי הוא צום , קבלת נוזלים לתוך [[הוריד]] , ורק במקרים בהם יש [[זיהום]] [[משני]] נהוג לתת [[אנטיביוטיקה]] .
לעיתים יש צורך בניתוח על מנת לנקז נוזלים או [[מוגלה]] [[מהלבלב]] . החולה .

נתייג:

ההלבבלב\$\$ היא ##בלוטה## הממוקמת \$\$\$בבטן\$\$\$ ויש לה תפקידים רבים הן בייצור ##אנזימים## המסייעים ##בעיכול## והן בייצור ##הורמונים## האחראיים על ##חילוף החומרים## של {{הסוכר}} \$\$\$בגוף\$\$\$, לדוגמה , {{אינסולין}} .
(דלקת הלבלב) (pancreatitis) היא (מחלה דלקתית) של \$\$\$הלבלב\$\$\$ שעשויה להיגרם על ידי מגוון גורמים , כמו (אבנים בכיס מרה) , צריכת {{אלכוהול}} מוגזמת , רמה גבוהה במיוחד של {{שומנים}} מסוג {{טריגליצרידים}} , תרופות שונות כמו {{תיאזידים}} ו- {{DDI}} , ועוד .
התסמינים העיקריים של (דלקת הלבלב) כוללים (כאב בטן) בצורת חגורה , (בחילה) (והקאה) , (חום) , (חולשה) (וחוסר תיאבון) .
הטיפול העיקרי הוא <<צום>> , <<קבלת נוזלים>> לתוך \$\$\$הוריד\$\$\$, ורק במקרים בהם יש (זיהום משני) נהוג לתת {{אנטיביוטיקה}} .
לעיתים יש צורך בניתוח על מנת <<לנקז נוזלים או מוגלה>> \$\$\$מהלבלב\$\$\$ החולה .

משפטים מעניינים:

בהחלט יש להיות במעקב של רופא הילדים בנושא (ההיפוטוניה) ונושא \$\$\$החידך\$\$\$, אבל אינני רואה בשלב זה קשר בין הדברים .
תוכלי לקבל מידע נוסף לגבי (היפוטוניה) (ולשון קשורה) (אם זו באמת הבעיה שהתגלתה אצל בתך) על ידי שימוש במנגנון החיפוש של אינפומד .

הלשון ("מלשון קשורה") אינה קשורה להיפוטוניה.

האם העובדה שלאבי התינוקת יש ראש קטן (בצבא היו צריכים לתת לו קסדה מיוחדת בגלל גודל הראש)

לאבא היה ראש קטן בצבא?

ממליץ בחום לעשות את החיסון

חום אינו סמפסום.